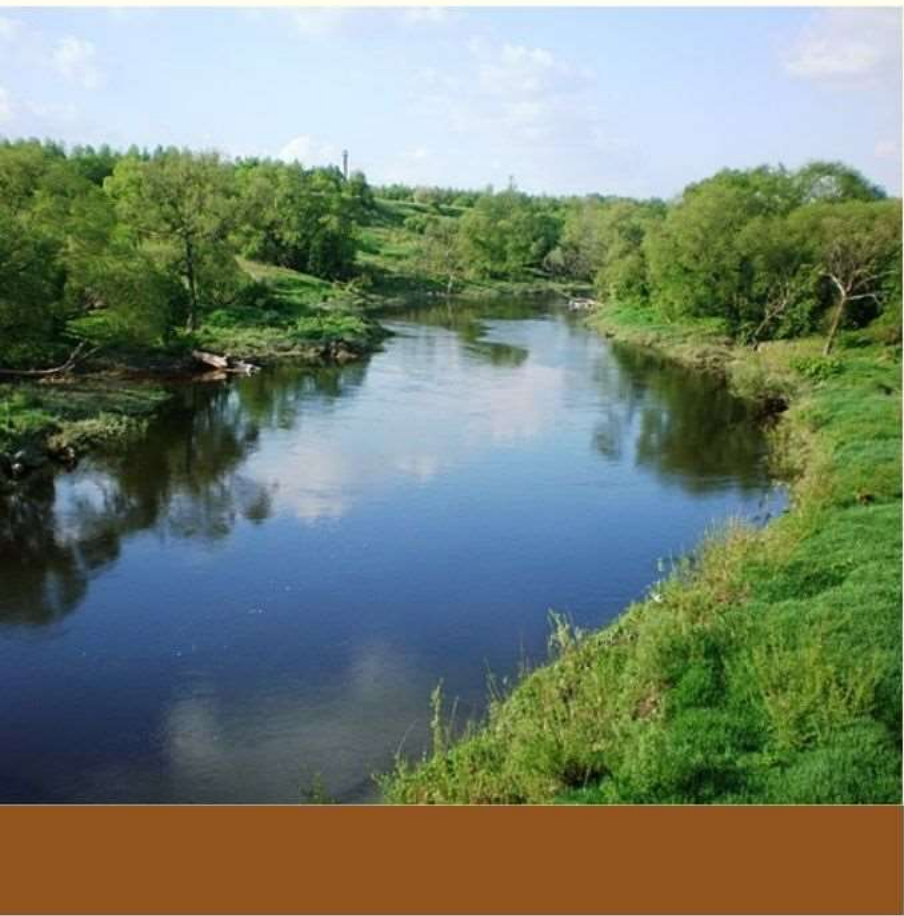

LITWA

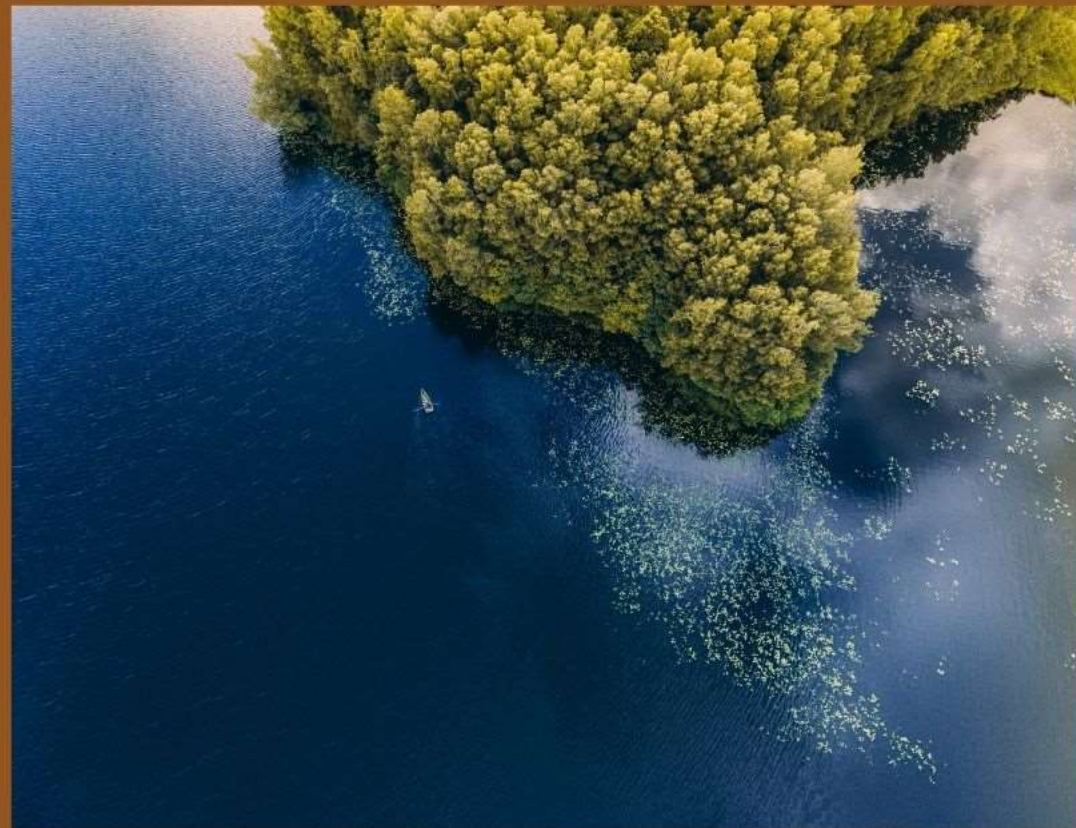
KAMILA JACHNA
JULIA JANKOWSKA

GEOGRAFIA KRAJU

Ponad połowę powierzchni Litwy zajmują niziny. Największa z nich to Nizina Litewska. Rozciąga się ona wzdłuż dolnego biegu Niemna oraz jego dopływu - Niewiazy. Na wybrzeżu przechodzi w pas nizin nadmorskich, tworzących Nizinę Pomorską. Obejmuje ona również północną część Mierzei Kuronskiej, oddzielonej od lądu Zalewem Kuronskim. Wybrzeże jest piaszczyste i podatne na zamulenie. Niziny sąsiadują z wysoczyznami morenowymi. Od zachodu jest to Wyzyna Zmudzka, od południa - Wyzyna Sudawska, a od wschodu - Pojezierze Wilenskie. Najwyższe wzniesienie kraju znajduje się w zachodnim krancu Walu Oszmianskiego w pobliżu Wilna na Wyzynie Miednickiej. Jest to Józefowa Góra (Juozapines), która wznosi się na wysokość 291 m n.p.m.

. Na wysoczyznach tych występuje wiele jezior.
Klimat panujący na Litwie to klimat umiarkowany . Im dalej na
wschód kraju tym jego charakter jest
bardziej kontynentalny. Średnie temperatury stycznia wynoszą od
 -3°C na wybrzeżu do -8°C na
północnym wschodzie. W lipcu natomiast najcieplej jest na
wschodzie, a w okolicach Wilna średnia
temperatura sięga 18°C . Roczne sumy opadów wahają się od 550
do 600 mm. Wyjątkiem jest
zachodnia część Wyżyny Zmudzkiej, gdzie przekraczają one 800
mm. Główną rzeką Litwy jest Niemen.
Około 3/4 powierzchni kraju znajduje się w obrębie jego dorzecza.
Jego długość wynosi 937 km, z czego
w granicach państwa wchodzi 468 km. Ujście ma charakter
deltowy. Południowe ramie stanowi
granice z Obwodem Kalingradzkim. Inne większe rzeki to: Święta,
Szeszupa, Niewiaza, Dubysa oraz
Windawa. Widocznym w krajobrazie elementem sieci
hydrograficznej są jeziora. Na obszarze Litwy ich
liczba dochodzi do około 3 tysięcy. Az 80% należy do Pojezierza
Wilńskiego. Są to na ogół niewielkie
zbiorniki. Największe z naturalnych jezior kraju to Dryswiaty.

Leży na granicy z Białorusią i liczy powierzchnię 45 km² - czyli ponad dwa razy mniej od naszego jez. Snardwy. Z innych jezior można wymienić Dżisna, Dus oraz Wisztynieckie (na granicy z Obwodem Kalingradzkim). Dodatkowo na Niemnie pod Kownem utworzono sztuczny zbiornik wodny o powierzchni 63 km². Na terenie Litwy znajduje się też wiele obszarów bagiennych, które jeszcze na początku XX wieku zajmowały 6% powierzchni kraju. Obecnie wiele z nich osuszono. Największy obszar zabagniony istnieje w delcie Niemny oraz w jej sąsiedztwie. Największe przyrodnicze atrakcje turystyczne są zgrupowane w parkach narodowych. Park Auksztockie, Dzukijski, Trocki i Zmudzki chronią krajobraz jezior polodowcowych wraz z otaczającymi je wzgórzami morenowymi. Ochrona objęta jest także Mierzeja Kurońska. Tutaj ruchome wydmy od XV wieku zasypały czternaście wiosek, podobnie jak i większość rosnących na półwyspie lasów.

INFORMACJE KULTUROWE

Dzieje Litwy znacznie wpłynęły na strukturę ludności tego kraju. Pomimo jej przynależności na przestrzeni wieków do różnych państw i wpływu wielu kultur, Litwini, stanowią zdecydowaną większość ludności kraju. Jest to lud należący do bałtyckiej grupy językowej. Spośród wszystkich państw bałtyckich Litwa ma największy odsetek ludności rdzennej, gdyż została w najmniejszym stopniu dotknięta napływem Rosjan. Po II wojnie światowej, wielu Polaków mieszkających w Wilnie i jego okolicach wyemigrowało do Polski. Nadal jednak stanowią oni liczną grupę etniczną zamieszkującą region w pobliżu stolicy, zwłaszcza w dwóch rejonach administracyjnych południowej Wilenszczyzny: wilenskim i solecznickim. Najlicniejszą mniejszością narodową na Litwie są jednak Rosjanie. Najwięcej osiedliło się w miastach, a zwłaszcza w Klajpedzie, gdzie zajęli miejsce wysiedlonych po II wojnie światowej Niemców. Jedną z ciekawszych grup etnicznych są Tatarzy wywodzący się z jenców tatarskich, osiedlonych w XV wieku w okolicach Wilna i Trok. Posługują się językiem polskim. Ciekawą grupą są Karaimi. Jest to lud pochodzenia tureckiego. Skupieni są w miasteczku Troki na zachód od Wilna.

INFORMACJE KULTUROWE

. Udział różnych narodowości wpływa również na zróżnicowanie ludności pod względem wyznaniowym. Główną religią na Litwie jest katolicyzm, więc wszystkie święta kościelne związane są z tradycją tego kościoła. Znacznie mniejszy udział ma prawosławie, wyznawane przez Rosjan, Białorusinów i Ukraińców. Protestantyzm (luteranizm) na Litwie to głównie pozostałość po mniejszości niemieckiej. Islam wyznawany jest przez Tatarów. Karaimi natomiast wyznają religię zbliżoną do judaizmu. Wielowiekowe związki z Polską sprawiają, że język polski jest na Litwie często rozumiany, nie tylko przez Polaków. Podobnie wiele zwyczajów i obrzędów, np. weselnych może być nam znanych z Polski. Wyrazna odrębność, korzeniami sięgająca czasów wspólnoty ludów bałtyckich zachowała się w muzyce ludowej. Niektóre jej elementy wykazują bliższe związki z Finlandią niż z pobliską Polską. Jednym ze starszych, zanikających gatunków jest sutartinė. Ten chóralny śpiew często w sobie zawiera frazy bez związku i sensu, które mogą być pozostałością archaicznego języka. Wykonywany jest często przez kobiety podczas tańców. Instrument, który zwykle towarzyszy śpiewom, to skuduciai - rodzaj fletni. Równie często jest używane kantele. Jest to 5- lub 10- strunowa cytra o trapezoidalnym kształcie.

JEDZENIE

- **Cepeliny** - Te spore ziemniaczane pyzy są chyba najpopularniejszym daniem na Litwie. Wszyscy je kochają bo są po prostu wyśmienite same w sobie, nie mówiąc już o najróżniejszych dodatkach Cepeliny mają również wegetariańskie oblicze – mogą być nadziewane białym serem i polane śmietaną
- **Kibiny**
- **Żmudzki Kastinys** - Kastinys to krem zrobiony ze śmietany, masła, czosnku i ziół. To idealny i niezastąpiony dodatek do ziemniaków pieczonych w ognisku. Kasinys sprzedawany jest w prawie wszystkich dużych, litewskich supermarketach.
- **Šakotis** - wyjątkowe ciasto kształtem przypominające choinkę. Zrobione jest głównie z jaj – na każdy kilogram mąki potrzeba nawet 50 jajek. Jest to jeden z najpopularniejszych litewskich wyrobów cukierniczych, który obowiązkowo musi znaleźć się na stole podczas tradycyjnego litewskiego wesela.
- **Skilandis** - Jest to twarda, suszona wędlina o wyraźnym smaku po polsku zwana Kindziukiem. Skilandis najczęściej ma kształt dużej mięsnej kuli o ciemnym kolorze. Najsmaczniejsze kindziuki możecie kupić podczas jarmarków takich jak Kaziuki, Dni Hanzy lub Dni Stolicy
- **Ser Jabłkowy Przysmak** zrobiony jedynie z jabłek. Nazywany jest serem ponieważ sposób jego przygotowania jest niemal identyczny jak proces przygotowania sera. To chyba jedyny litewski przysmak, którym mogą cieszyć się wszyscy – wegetarianie i weganie również.

RELAKS

- **Góra Krzyży w Szawlach** Z pewnością warto nieco zjechać z utartych litewskich szlaków i obejrzeć owo nietypowe sanktuarium. Nieco ponad dziesięć kilometrów za miastem Szawle wyrasta niewielkie wzgórze pokryte dziesiątkami tysięcy krzyży. Dawniej ich stawianie symbolizowało opór Litwinów wobec władz carskich, a później radzieckich. Dziś jest to wyraz wiary niezależny od narodowości. Znajdziemy tu bowiem krzyże pozostawione przez katolików z różnych państw i kontynentów.
- **Grodzisko w Kiernowie** Niewielki Kiernów nie przypomina dziś dawnej stolicy Litwy. To małe i ciche miasteczko, po którego dumnej przeszłości pozostały dwudziestometrowe kopce z wiodącą między nimi turystyczną ścieżką. Właśnie w tym miejscu znajdowała się siedziba słynnego wodza Litwinów Mendoga. Jeśli monumentalne ziemne usypiska to dla nas za mało aby wyobrazić sobie jak wyglądało tu życie w średniowieczu to warto udać się do pobliskiego muzeum archeologicznego.
- **Kościół świętego Piotra i Pawła w Wilnie** Tę pochodzącą z XVII wieku świątynię można bez przeszkód nazwać jednym z najpiękniejszych barokowych kościołów na świecie. Ufundowana przez Michała Kazimierza Paca nie kryje w swym wnętrzu barwnych malowideł jak jej “koleżanki” z epoki. Białe, oślepiające wnętrze pokryte jest licznymi sztukateriami. Rzeźby przedstawiają sceny z Biblii, mitologii oraz wyobrażają katolickich świętych i męczenników. Kościół uniknął zniszczeń podczas licznych wojen

Sporty narodowe i najważniejsze osiągnięcia

Najważniejsze osiągnięcia:

- Mistrzostwa Europy w koszykówce mężczyzn (Ryga, 1937) – 1 miejsce
- Mistrzostwa Europy w koszykówce kobiet (Rzym, 1938) – 2 miejsce
- Mistrzostwa Europy w koszykówce mężczyzn (Kowno, 1939) – 1 miejsce
- Letnie Igrzyska Olimpijskie [mężczyźni] (Atlanta, 1992) – 3 miejsce
- Mistrzostwa Europy w koszykówce mężczyzn (Ateny, 1995) – 2 miejsce
  - Letnie Igrzyska Olimpijskie [mężczyźni] (Barcelona, 1996) – 3 miejsce
- Letnie Igrzyska Olimpijskie [mężczyźni] (Sydney, 2000) – 3 miejsce • Mistrzostwa Europy w koszykówce mężczyzn (Szwecja, 2003) – 1 miejsce

Koszykówka to jedyny sport, który wzbudza na Litwie ogólnonarodowe emocje. Litewscy koszykarze dominowali w Europie przed II wojną światową (zwycięstwo w Euro Baskecie 1937, 1939), po wojnie zaś często stanowili trzon zespołu koszykarskiego ZSRR.

Ważne osobistości

- Arvydas Sabonis jest nie tylko legendarnym koszykarzem na Litwie, w 1999 r. czytelnicy portalu „NBA.com“ uznali go za najbardziej wpływowego obcokrajowca w NBA, a w 2010 r. trafił do Galerii Sławy FIBA. Jest też najwyższym człowiekiem na Litwie. 223,6 cm – taki wzrost jest zapisany w Litewskiej Księdze Rekordów.
- eden z prekursorów znanego ruchu „Fluxus“ Jurgis Mačiūnas (George Maciunas, 1931 11 08–1978 05 09) najwięcej tworzył w Nowym Jorku (USA), lecz urodził się na Litwie, w Kownie.
- Violeta Urmana – światowej sławy solistka operowa, primadonna litewskiej opery. Już od paru dziesięcioleci śpiewa w najbardziej znanych teatrach Europy, salach koncertowych Europy, Ameryki, Izraelu, Japonii, Rosji, współpracuje z najbardziej utalentowanymi dyrygentami i solistami, od 2001 r. stale odgrywa główne role w „The Metropolitan Opera“, śpiewa w prestiżowej „Lyric Opera of Chicago“.
- Na Litwie mieszka najsilniejszy człowiek na świecie – Žydrūnas Savickas. Tytuł najsilniejszego człowieka świata na prestiżowych zawodach strongmanów „Arnold’s Strongest Man“ zdobywał sześć razy z rzędu! Ponadto, Ž. Savickas nie raz ustanawiał różne rekordy siłaczy Litwy i świata, jest zdobywcą tytułów wielu konkursów siłaczy w skali lokalnej i międzynarodowej.

Arvydas Sabonis

Jurgis Mačiūnas

Violeta Urmana

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ

